

Pákozod

Az alábbiakban egy játékot ismertetünk, melynek komoly a célja: erősíteni tanulóinkban a nemzeti azonosság tudatát. (További hozadékokban is reménykedhetünk: pl. annak felismerése, hogy egy témát hogyan lehet megközelíteni több oldalról is; egymás közötti feladatmegosztás jelentősége; ismeretszerzés könyvtárhasználat révén; egy téma kitartó kutatása.)

A játék két szakaszból áll:

I.

- Szeptember elején a spontánul megalakult gyermekcsoportok a következő feladatokat kapják, melynek megoldásáért jutalompontokat kapnak:
- Tanuljátok meg szeptember 25-ig *Petőfi Sándor: A vén zászlóartó* c. versét, majd a csoport egy tagja mondja is fel a szervezőknek!
- A császár Pestre küldött egy tábornokot azzal, hogy oszlassa fel az országgyűlést, és akadályozza meg a magyar csapatok összefogását. — Ez újságíró csoportotok tudomására jutott. Vinné is egy futár Pestre, de a kinevezett személy neve számotokra még ismeretlen. — Ki ő?

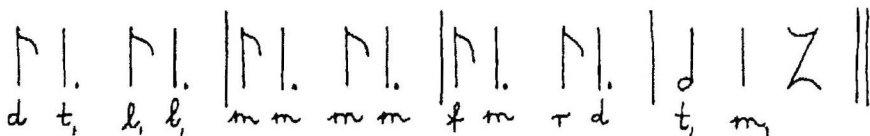
(Válasz: Lamberg Ferenc 10 pont Kellék: Kinevezési okirat.)

- Sikertől foglyul ejtenetek egy horvát futárt. A nála levő levél egymondatos. Jó lenne, ha a hír szerepelne a „hírek” rovatban, de a mondat (melyet Jellasics írt alá) horvát nyelvből. — Fordítsd magyarra szótár segítségével!

„Posaljte zamnom iz Horvatske kola sa municijom!” (Küldjeteek utánam Horvátországból lőszeres kocsikat!)

10 pont Kellék: szótár.

- Ismerd fel a következő dalt:

(Huszárgyerek 10 pont)

- Cikk készül újságotokban Magyarország nemzetiségeiről. Kaptok néhány adatot: A magyarok száma 6 619 960 fő volt. Ennek 25%-ánál 865 175-tel kevesebb szerb és horvát, 50%-ánál 1 313 940 fővel kevesebb szlovák élt az akkori Magyarországon.

Hányan voltak a magyarok, szerbek, horvátok és szlovákok együttvéve?

- Jelenjen meg az iskolai faliújságon három gyógynövény színes rajza. — Nevezd meg, tudd meg gyógyhatását! A kiránduláson még szükség lesz kutatásod eredményére.

II.

Szeptember 25-én:

I. állomás:

- Időutazásra hívunk benneteket. Képzletben repüljünk vissza a múlt századba! — 1948 szeptemberének utolsó hetét mutatja a naptár. Ti most a Pesti Hírlap újságírói vagytok, és tudósítóként gyűjtitek az anyagot Jellasics veszedelmesen közeledő hadairól. A magyar sereg nyomában járva, a Pestre küldött tudósításaitok anyagából a ti közreműködésetekkel készül a Pesti Hírlap szeptember 25-i száma. — Küldjétek az irodalmi rovatnak verset! — A csoport első „újságírója” a hetedik állomásig tanulja meg Petőfi Sándor: Akasszátok föl a királyokat! c. versének első két szakaszát! (Újságíró társatok ugyanis a portyázó ellenség miatt nem viheti frásban Pestre a verset).

Kellék: A vers annyi példányban, ahány csoport van.

II. állomás:

(A csoport második tagja felel 10 pontért, vagy a többiek 5 pontért.)

- A Pesti Hírlap divat rovatába kell rajzot küldnetek. A három rajz közül melyik ábrázolja a kor divatját?

10 pont Kellék: 3 rajz (korok, divatok).

III. állomás:

(A csoport harmadik tagja válaszolhat 10 pontért. Ha ő nem tudja, a többiek 5 pontért.)

- Sikertől foglyul ejtenetek egy horvát futárt. Érdekes lenne közölni olvasóitokkal, hogy mit üzent Jellasics a katonáinak, de a levél horvát nyelvű. Fordítsd magyarra szótár segítségével!

Páori i szoldáti! Priblizsávásze pobeda!

(Parasztok és katonák! Közeledik a győzelem!)

Idő: 5 perc 10 pont Kellék: szótár, a mondat külön.

IV. állomás:

(Itt a negyedik számú gyerek válaszol 10 pontért.)

- A Pesti Hírlapnak képzőművészeti rovata is van. Szerkesztője a csoportotok negyedik tagja. A szerkesztő festményeket kapott egy ismeretlen személytől, aki a festményeket átadva eltávozott. — A képek megjelenhetnének a lap szeptember 25-i számában, de kép nélkül nem. Neked kell pótolnod a hiányt. — A festő neve? A kép címe?

Idő: 3 perc Kellék: reprodukciók.

V. állomás:

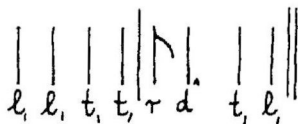
(Itt az ötödik számú gyerek válaszol 10 pontért. Vagy ha segítenek neki a csoport tagjai, akkor 5 pontot kaphat.)

- Nem hiányzott a Pesti Hírlapból a zene sem. — A rovatvezető Pestről eljőve, sietteben csak betűs kottával jegyezte fel magának a dallamot. Most neked kell segítened, melyik dalra gondolt a három közül, amikor a zenei anyagot megtervezte?

1. Most szép lenni katonának...

2. Éljen a magyar szabadság...

3. Jól van dolga...

Idő: 3 perc Értékelés: 10 pont (ill. 5 pont) Kellék: betűs kotta.

VI. állomás:

(A hatodik gyerek válaszoljon!)

- Az újságnak számadatokat is kell tartalmaznia a hadihelyzetről, így nő a hitele. Az elszórta kapott értesüléseket azonban értelmezni kell. Ez lesz a hatodik „újságíró” feladata.

5-6 osztályosoknak:

- Magyarország lakossága 1848-ban 1 004 229 fő volt. Ekkoriban 3 946 259 német, szlovák és román élt hazánk területén. De még így is 392 049-cel kevesebben voltak, mint a magyar anyanyelvűek.

Hány egyéb nemzetiségű ember élt még hazánkban?

7-8 osztályosoknak:

- 1848-ban Magyarországon a magyar anyanyelvű lakosság 20%-ánál 347 607,4 fővel több román élt. A magyar lakosság 1/4-énél 38 185 emberrel kevesebb, vagyis 1046392 német anyanyelvű élt az országban. A ruszin és a szerb nemzetiségnek 1/4-e 251 255,5 fő.

Hány magyar, román, német ruszin és szerb lakosa volt az akkori Magyarországnak?

VII. állomás:

- A hetedik „újságíró” rajzolja meg vázlatosan a pákozdi csata felvonulás előtti térképét. Ezzel sokat segít a korabeli újságolvasónak a tájékozódásban.

Idő: 6 perc 10 pont Kellék: térképminta összehasonlításul. (L. Képes történelem; Forradalom és szabadságharc).

VIII. állomás:

Itt a nyolcadik — vagy ha ennyien nincsenek, akkor az első — gyerek válaszol 10 pontért. Ha ő nem tudja a helyes választ, akkor a csoport segíthet. De ekkor a helyes válasz csak 5 pontot ér.

- Sok a sebesült, kevés a gyógyszer. Egy öreg parasztasszony jó tanácsokat adott a „házipatika” rovat vezetőjének, de az elveszítette a javasolt gyógynövények neveit. A három növény közül legalább egynek kerüljön bele a neve a Pesti Hírlapba.

Az állomásvezető mutassa be a korábban a faliújságon látható képeket. A feladat: Ismerd fel, nevezd meg a növényt, és mondd el a gyógyhatását!

Idő: 3 perc 10 pont Kellék: 3 kép.

Az „Akasszátok fel a királyokat!” c. vers két szakaszát mondja el egy csoporttag!

Értékelés: 0—10 pont.

A Pesti Hírlap 1848. szeptember 25-i száma a közreműködéseikkel elkészült. — Adjátok le a menetleveleket!

Értékelés.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Mialkovszky Erzsébet: Korok, divatok, Kolibri könyvek, Móra Könyvkiadó, 1978.
2. Isépy—Gyurkó: Gyógynövények, Búvár zsebkönyvek, Móra Könyvkiadó, 1979.
3. Márkus István: Forradalom és szabadságharc 1848–49, Képes történelem, Móra Könyvkiadó, 1966.
4. Dr. Babos Emese—Szobolevszki Sándor: Magyarország története, Tankönyvkiadó, 1987.

DR. FELEKY GÁBORNÉ

Kodály Téri Általános Iskola
Szeged

A napközis nevelő helyzetéről

A társadalmi viszonyok hatása elsősorban a pedagógusok társadalmi státuszának jó ideje tartó csökkenésében nyilvánul meg. Ez a folyamat az általános iskola kötelezővé válásával, továbbá a nők tömeges munkába állásával vette kezdetét. Ennek hatása nemcsak abban állt, hogy a napközi otthonok iránti igényt növelte, hanem a pedagógusok számának nagymértvű